



Maitatu gura eta ezin

EUSKERAZALEAK ALKARTEA. BILBAO.

2013ko sari leiaketa. Laugarren saria

Lurra landuz eta jak talde txiki bat gobernatuz bizi ziren. Oso pobreak ziren. Familiaren etxea erreka baten egoaldeko bazterrean zegoen, eta inguruko larreetako belarra mee eta eskasa zenez, sarritan seme bakarrak jak taldearekin ibai zabala zearkatu eta ibilaldi luzea egin bear izaten zuen iparralderantz, bazka ohea lortzearren.

Bidaia aietariko baten, neska gazte ederra ezagutu zuen. Berau ere gurasoen jakak zaintzen ari zen, baina abere talde askoz ugariagoa zeukan eta mutilla bereala konturatu zen neska ura ez zela txiroa.

Animaliak larrean zebiltzan bitartean mintzatzen egon ziren, euren familia, gogo eta ametsei buruz. Neskak esan zenez, iru neba zeuzkan eta txandaka aritzen ziren jak taldea zaintzen eta gobernatzen. Mutillak ere bere bizimoduaren berri eman zion neska ezagutu berriari.

Berriketan luzaro eta goxo-goxo egon ondoren, bakoitza bere etxera itzuli zen.

Egun artatik aurrera, mutilla sarriago asi zen ibaia zearkatzen, neskarekin elkartzeko irrikan.



Luze barik, gazteak elkarrekin maitemindu ziren. Neskak bazekien amari ez zitzaiola ura gustatuko, konpromisoa hartuta baitzeukan alaba auzoko beste gizon batekin ezkontzeko. Ori dela eta, bikoteak ezkutuan elkartzen jarraitu bear izan zuen.

Egun baten, Mutillak turkesazko belarritako bat erosi eta neskaren ile adatsean kiribildu zuen, iñork ez ikusteko moduan. Era orretara amodiozko konpromisoa adierazi gura izan zion, baina neskak pena itzela sentitu zuen une artan, bai baitzekien amak ez zuela inola onartuko erlazio ura.

Denboraren poderioz ama susmo txarra artzen asi zen, alabak, etxean des-kantsatzen geratu bearrean, jak taldearekin gurago izaten zuela ikusita.

Bein neska gaztea ilea orrazten ari zela, turkesazko belarritakoa lurre-ra erori zitzaion, amaren oinetara, ain zuzen. Berau sutan jarri zen eta alaba oparia norena zen aitortzera beartu zuen.

Urrengo egunean, seme nagusiarengana joan eta zera esan zion:

- *Artu gezi au eta mutil madarikatu ori ikusten duzunean, il ezazu erruki barik.*

Gezia artu eta abiatu zen semea, baina arrebaren maitalea aurkitu zuenean, ez zen gauza izan mutilla akabatzeke, eta onela berba egin zion:

- *les egin ezazu mendi aldera. Bela bat ilko dut eta bere odolean bustita eramango dut gezia etxera.*

Alaxe egin zuen, baina amak gezia erriko lamarenera bidali zuen. Beronek mezu bat bidali zion andreari, geziburuko odola, gizaki batena barik, bele batena zela jakinaraziz.

Ama zearo aserretu zen. Orduan bigarren semearengana jo zuen.

- *Artu gezia eta il ezazu mutilla!- agindu zion.*

Bigarren semea elburu orrekin abiatu zen, baina arrebaren maitalea ikustean anaiari bezala gertatu zitzaion eta onela berba egin zion:

- *les egin ezazu mendi aldera. Katamixar bat ilko dut eta bere odolean bustita eramango diot gezia amari.*

Baina amak bigarren onetan ere erriko lamari bidali zion gezia, eta osterera ere izan zuen amarruaren berri.

Andrea sutan jarri zen, alabaren mutil laguna leenbaileen ilda ikusi nai baitzuen. Orduan gazteenari deitu eta au esan zion:

- *Mutilla gezi onekin iltzen baduzu, aitak niretzat utzitako urre mordoarekin sarituko zaitut. Uts egiten baduzu, berriz, nik neuk akabatuko zaitut.*

Irugarren semeak, orduan, gezia artu zuen eta arrebaren lagunaren bila abiatu. Bereala aurkitu zuen larre artean, baina orduan zalantzan asi zen. Batetik ez zuen gazte ura il gura, baina bestetik bazekien bere bizitza arriskuan zegoela amaren agindua bete ezean. Orduan zera pentsatu zuen: "gezia bere kontra jaurti bai, baina anka baten sartuko diot; orrela zauri txikia baino ez diot egingo".

Alaxe egin zuen, eta gero gezia etxera eramanean zuen. Orduko artan erriko lamak odol ura gizaki batena zela baieztatu zuen eta andrea oso pozik ipini zen. Ziur zegoen ainbeste gorrotatzen zuen mutilla ez zela bizi-rik aterako, zerren, inori ez esan arren, seme gazteari geziburua pozoiz bustita eman baitzion.



Alabaren maitale gaixoak zauriaren ondorioz min andia igarri zuen eta gurasoen etxera itzuli zen.

Urrengo egunetan gero eta makalago sentitzen asi zen eta ez zuen indarririk izan jak taldearekin larrera joateko. Ozta-ozta zen gauza etxetik irten eta ibai zabalaren beste aldeko bazterrera urbildutako neska lagunarekin oiuka mintzatzeko.

- *Zelan duzu anka gaur?- galdetzen zion maitaleak egunero.*

- *Biotzeko mina askoz andiagoo da ankakoo baino- izaten zen oiko erantzuna.*

Mutillaren egoera gaiztotuz joan zen eta neskatila kezkatzen asi zen.

Beste egun baten neskak oiko galdera egin zion lagunari eta beronek onela erantzun zion:

- *Ene maitea, uste dut bizitza onetan ez garela berriro elkartuko; biar arte iraungo ez ote dudan susmoa daukat. Biar ibai bazterrera zatozenezan zervuan ostadarra ageri bada, neure eriotzaren seinalea izango duzu ori.*

Urrengo egunean neska arineketan abiatu zen ibai ertzera, baina ara ailegatzean ostadarra ikusi zuen zervuan. Orrela, bere maitalea ilda zegoela jakin zuen; lurrean jesarri eta negarrari eman zion, biotza urraturik sentituz.

Orduan, ezerezetik zetorkion mutillaren aotsa aditu zuen, kantuan emeki-emeki:

*Ura asita dakar
menditik ibaiak.
Ez estali negarrez
gure barre alaiak.*

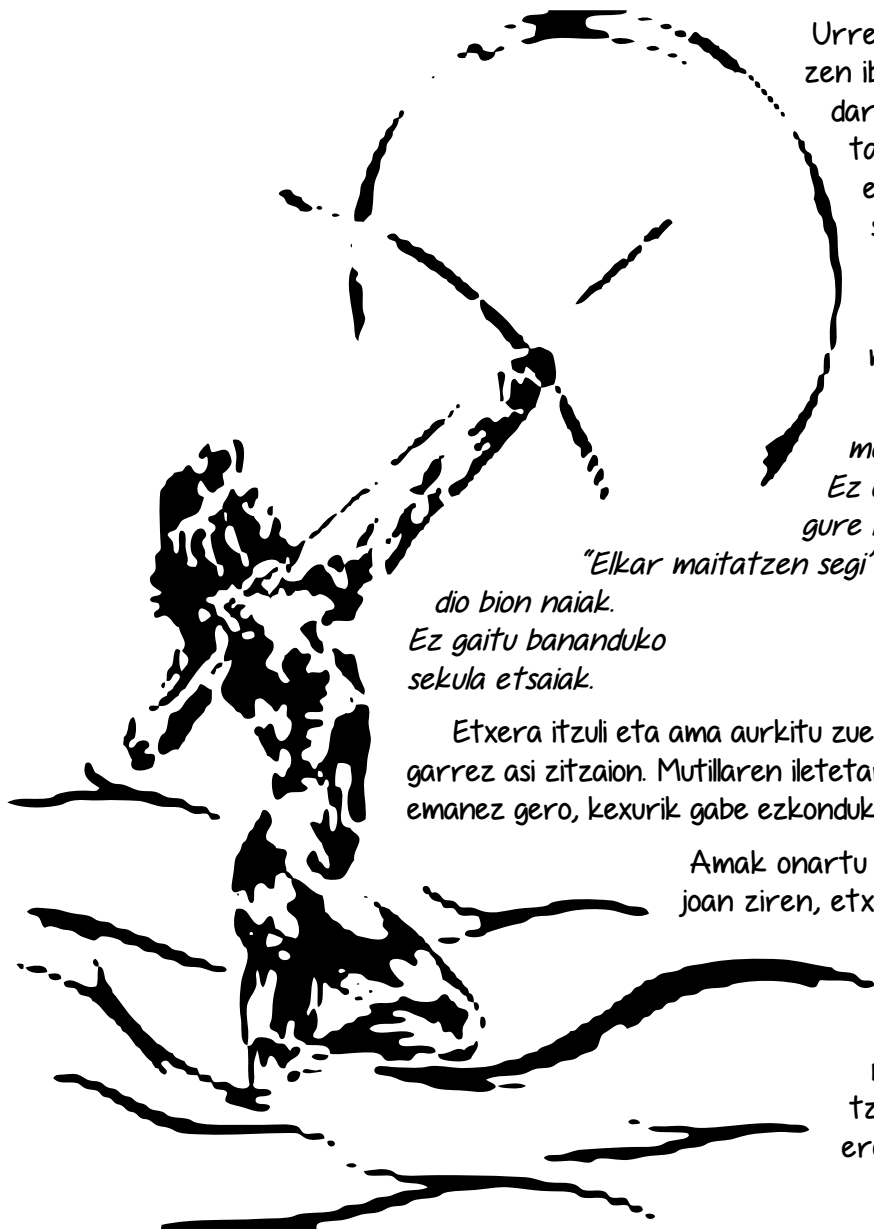
"Elkar maitatzen segi"

*dio bion naiak.
Ez gaitu bananduko
sekula etsaiak.*

Etxera itzuli eta ama aurkitu zuen zain. Beronen oinetara jausi zen eta negarrez asi zitzaion. Mutillaren iletetara joaten uzteko erregutu zion. Baimena emanez gero, kexurik gabe ezkonduko zen amak aukeratutako gizonarekin.

Amak onartu egin zuen alabaren proposamena eta biak joan ziren, etxeko neskamearekin, maitalearen iletetara.

Ara eldu zirenean mutillaren gorpua ibai bazterreko egur metaren gainean ikusi zuten. Familiak su txikia biziagotzeko aaleginetan ziarduen, alferrrik jardun ere. Orduan neska gazteak soingainekoa



kendu eta maitalearen gorpu gainera bota zuen. Bereala sugar andiak atera ziren. Gero zapatak jaurti zituen eta sua are geiago anditu zen. Azkenean, zerbitzariak ekarritako kriseilua artu, bertako olio bere gorputz gainetik isuri eta sutera bota zuen bere burua, ama ikaraturik begira zeukala.

Sugarrak amatatu zirenean, gazte bien ezur-utsak naasturik geratu ziren. Orduan ama biek maitaleen austerreak banatu egin nai izan zituzten, ibaiaren bazter banatan lurperatzeko asmoz.

Neskaren amak zera galdetu zuen orduan:

- Zure semeak zeri zion beldur geien?
- Sugeei -erantzun zuen mutillaren amak- ; eta zure alabak?
- Igelei.

Orduan suge bat eta igel bat ipini zituzten gorpuen ondakinaren artean, eta austerreak banatu egin ziren.

Multzo bakoitza ibaiaren bazter baten lurperatu zuten; mutillarena egoaldekoan eta neskarena iparraldean.

Andik zuaitz andi bat azi zen ibaiaren alde bakoitzean, eta luze barik euren adar luzeak, ibai zabalaz zearkatuta, airetik lotu ziren.

Neskaren amak zuaitz biak ebakitzeko agindua eman zuen. Alaxe egin zen, baina egun gutxi geroago, zuaitzak egondako lekuan zuaixka bi azi ziren eta zuaixka bakoitzean txori bat agertu zen. Txoriok elkarri kantuan jarduten zuten eta egaz eginez bildu eta olgetan ibiltzen ziren.

Neskaren amaren aginduz, txori biak akabatu eta zuaixkak errotik atera zituzten, inolako arrastorik utzi gabe.

Txorien izpirituek zerurako bidea elkarrekin egin zuten eta arrak zera esan zuen:

- Badirudi ez garela inoiz elkarrekin egongo.
- Egongo gara- erantzun zion emeak-. Zu joan zaitetz mendebaldera, gatz dagoen eskualdera eta ni tea dagoen lekura joango naiz.

Alaxe egin zuten eta gaur da eguna Tibeten tea prestatzen dutenean, teari gatz botatzen diotena; eta ori egiten duten bakoitzean maitale biak berriro elkartzen dira. Beintzat orrela dio elezaarrak.

